

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **G.S.**

skazanego za czyn z art. 286 § 1 k.k. i art. 230 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 11 października 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 27 lipca 2024 r., sygn. akt VI Ka 860/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 9 maja 2022 r., sygn. akt IX K 862/19

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

WB

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 9 maja 2022 roku, w sprawie o sygn. akt IX K 862/19, uznał oskarżonego G.S. za winnego tego, że w okresie od września 2016 roku do 20 października 2016 roku w O., działając w krótkich odstępach czasu, z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził M.J. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, w ten

sposób, iż powołując się na wpływy w instytucji państwowej Prokuraturze Okręgowej w O., polegające na osobistej znajomości z prokuratorem prowadzącym postępowanie i możliwość poprzez to podjęcia się pośrednictwa w załatwieniu sprawy - zmiany środka zapobiegawczego wobec jej syna J.M. w sprawie [...] na środek zapobiegawczy o charakterze wolnościowym oraz uzyskanie kary o charakterze wolnościowym - przyjął od pokrzywdzonej w dniu 20 października 2016 roku korzyść majątkową w kwocie 40.000 złotych, wprowadzając ją w błąd co do rzeczywistego charakteru znajomości z prokuratorem prowadzącym postępowanie i możliwości wpływu na decyzję o uchyleniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i uzyskania kary o charakterze wolnościowym, czym wyczerpał znamiona występku z art. 286 § 1 k.k. i art. 230 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. i w związku z art. 12 § 1 k.k. w brzmieniu przed dniem 24 czerwca 2020 roku - w związku z art. 4 § 1 k.k. - i za to na mocy art. 230 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 2 k.k. skazał go na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 200 (dwustu) stawek dziennych, wysokość jednej stawki ustalając na kwotę 100 (stu) złotych. Na mocy art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 k.k. sąd wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby lat 3 (trzech). Orzeczono także przepadek równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa, zaś na mocy art. 41 § 1 k.k. sąd orzekł środek kamy wobec oskarżonego w postaci zakazu wykonywania wszelkich zawodów prawniczych na okres 5 (pięciu) lat.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli skazany i jego obrońca.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 27 lipca 2023 roku, w sprawie o sygn. akt VI Ka 860/22, po rozpoznaniu wniesionych apelacji, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł obrońca skazanego, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. obrazę art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 39 pkt 2 k.k. oraz art. 41 § 1 k.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. - polegającą na przeprowadzeniu przez sąd II instancji wadliwej kontroli odwoławczej wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 9 maja 2022 r. i niedostrzeżenie, niezależnie od podniesionych zarzutów w apelacji skazanego oraz jego obrońcy, iż sąd I

instancji dopuścił się uchybienia w postaci orzeczenia wobec skazanego G.S. środka karnego nieznanego ustawie w postaci zakazu wykonywania wszelkich zawodów prawniczych na okres 5 (pięciu) lat, podczas gdy orzeczony środek karny o takiej nazwie nie był i nie jest znany kodeksowi karnemu, jak i żadnej innej ustawie albowiem de lege lata możliwe było jedynie orzeczenie środka karnego zakazu wykonywania określonego zawodu,

2. obrazę art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 77 § 1 pkt 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej - polegającą na tym, że sąd odwoławczy, który wydał zaskarżony wyrok z dnia 27 lipca 2023 r. był nienależycie obsadzony, albowiem w składzie Sądu Okręgowego w Gliwicach Wydziału VI Karnego Odwoławczego orzekał sędzia Sądu Rejonowego delegowany przez Ministra Sprawiedliwości na stałe do Sądu Okręgowego w Gliwicach, co skutkowało pozbawieniem skazanego G.S. prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem, a także sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd w postępowaniu apelacyjnym a to ze względu na fakt, iż art. 77 § 1 pkt 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych jest sprzeczny z przepisami art. 47 Karty Praw Podstawowych UE i art. 2 oraz art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej w zakresie w jakim uprawnia Ministra Sprawiedliwości, pełniącego jednocześnie rolę Prokuratora Generalnego, do dokonywania delegacji sędziów z sądów niższej instancji do sądów wyższej instancji, w szczególności ze względu na brak określenia kryteriów doboru sędziów do tej delegacji, jak również możliwość odwołania przez Ministra Sprawiedliwości delegacji w każdym czasie bez zachowania okresu uprzedzenia zgodnie z art. 77 § 4 zd. 2 cyt. ustawy.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego jest oczywiście bezzasadna, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 535 § 1 k.p.k. kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Zasadą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie może się ostać niezależnie od tego jaka kara została orzeczona. Tak więc stwierdzenie zaistnienia przesłanki wskazanej w art. 439 k.p.k. skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia, bez badania czy uchybienie takie miało wpływ na jego treść. Z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie G.S. został skazany na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby oraz karę grzywny, należało w pierwszej kolejności wskazać, że z uwagi na powyższe ograniczenie, Sąd Najwyższy poza rozważaniami musiał pozostawić ewentualne inne rażące naruszenie prawa, nawet jeśli miało wpływ na treść orzeczenia.

Kasacja wniesiona w przedmiotowej sprawie jest niezasadna, albowiem sygnalizowane w tym nadzwyczajnym środku zaskarżenia bezwzględne przyczyny odwoławcze nie występują.

Zgodnie z treścią art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. sąd odwoławczy ma obowiązek uchylić zaskarżone orzeczenie, jeżeli „orzeczono karę, środek karny lub środek

zabezpieczający nieznane ustawie”. Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się jak należy rozumieć pojęcia użyte przez ustawodawcę w cytowanym przepisie. W tym miejscu należy przypomnieć, że Kodeks postępowania karnego z 1969 r. zawierał już podobnie brzmiące uregulowanie w art. 388 pkt 3 i na gruncie tego właśnie przepisu Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż „orzeczenie o karze nieznannej ustawie oznacza wyłącznie orzeczenie o karze nieznannej w ogóle obowiązującej ustawie karnej” (zob. uchwała 7 sędziów SN z dnia 26 listopada 1970 r., VI KZP 55/70, OSNKW 1971, z. 2, poz. 17; wyrok SN z dnia 8 listopada 1989 r., V KRN 267/89, OSNKW 1990, z. 7 – 12, poz. 32). Pogląd ten został zaakceptowany także na gruncie aktualnie obowiązującego art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 21 czerwca 2000 r., KKN 193/00, postanowienie SN z dnia 3 sierpnia 2004 r., IV KK 86/04; postanowienie SN z dnia 2 września 2004 r., II KK 99/04; postanowienie SN z dnia 12 września 2006 r., II KK 225/06). W orzecznictwie wyraźnie wskazano, że pojęcie kary lub innego środka nieznanego ustawie (art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k.) należy odnosić, nie do ustawowego zagrożenia karą w przepisie karnym typizującym przestępstwo albo przestępstwo skarbowe przypisane oskarżonemu, ale do katalogu kar, określonego w ustawie karnej będącej podstawą skazania (zob. wyrok SN z dnia 8 listopada 1987 r., V KRN 267/89; postanowienie SN z dnia 2 września 2004 r., II KK 99/04; postanowienie SN z dnia 12 września 2006 r., II KK 225/06; D. Świecki, *op. cit.*, teza 49 do art. 439). Chodzi tu bowiem o kary lub inne środki w ogóle nieprzewidziane w ustawie, a więc o takie, które nie są ujęte w ustawowym katalogu kar czy innych środków (zob. J. Matras, *op. cit.*, teza 16 do art. 439). Jeżeli więc orzeczono karę co do rodzaju albo co do jej wymiaru nieprzewidzianego w ramach ustawowego zagrożenia karą określonego w przepisie części szczególnej kodeksu, która to kara jest jednak przewidziana w katalogu kar, to w takiej sytuacji błędne zastosowanie prawa materialnego może być postrzegane wyłącznie jako względna przyczyna odwoławcza określona w art. 438 pkt 1a k.p.k., a nie jako bezwzględna przyczyna odwoławcza wskazana w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 4 czerwca 2024 r., I KS 5/24).

W sprawie będącej przedmiotem kasacji orzeczono środek karny w postaci zakazu wykonywania wszelkich zawodów prawniczych. Środek karny zakazu wykonywania wszelkich lub określonych zawodów jest znany obowiązującej

ustawie karnej i wynika z treści art. 41 § 1a k.k. i art. 41 § 1aa k.k., na co zwrócił uwagę sam skarżący we wniesionej kasacji. Nie zmienia tej okoliczności ocena, czy w rozpatrywanej sprawie istniała możliwość orzeczenia tego środka wobec skazanego. Niezasadny jest pogląd, że orzeczenie kary, środka karnego lub środka zabezpieczającego niemieszczącego się w katalogu kar lub środków zamieszczonym w ustawie będącej podstawą orzekania lub w ustawie, która przy uwzględnieniu art. 4 k.k. powinna być podstawą orzekania, oznacza orzeczenie kary lub środka nieznanego ustawie, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 8 lica 2014 r., III KK 187/14; wyrok SN z dnia 29 sierpnia 2013 r., IV KK 399/12). **Nie może być mowy o wystąpieniu przesłanki określonej w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., jeśli orzeczono karę, środek karny lub środek zabezpieczający mieszczący się w katalogu kar lub środków zamieszczonym w ustawie, nawet jeśli nie może być on orzeczony w rozpatrywanej sprawie.**

Wprawdzie orzeczenie środka karnego w postaci zakazu wykonywania wszelkich zawodów prawniczych, może budzić wątpliwości z uwagi na konieczność określenia przedmiotowego zakresu tego zakazu w sposób precyzyjny (zob. wyrok SN z dnia 20 lutego 2006 r., IV KK 18/06; wyrok SN z dnia 14 stycznia 2009 r., V KK 245/08), to jednak, zważywszy na treść art. 523 § 2 k.p.k., okoliczność ta musi pozostać poza rozważaniami Sądu Najwyższego rozpoznającego kasację obrońcy skazanego. **Samo nieprecyzyjne określenie przedmiotowego zakresu środka karnego w postaci orzeczenia zakazu wykonywania wszelkich zawodów prawniczych, nie stanowi przesłanki określonej w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., skoro kodeks karny przewiduje zakaz wykonywania wszelkich lub określonych zawodów (art. 41 § 1 a k.k. i art. 41 § 1aa k.k.).**

Marginalnie wskazać należy, że także określenie „zawodów prawniczych” nie jest pojęciem ustawowo nieznanym. Pojawia się ono przykładowo w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (zob. art. 34a pkt 1) oraz w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (art. 74 pkt 1 ust. ppkt 3). Z kolei Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania posługuje się pojęciem „specjalistów z dziedziny prawa”.

Nie można też zgodzić się z zarzutem wystąpienia przesłanki określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na orzekanie przez sędziego Sądu Rejonowego delegowanego przez Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w Gliwicach, od dnia 1 lutego 2020 r. na czas nieokreślony (k. 19 akt SN). Podnieść bowiem należy, że sędzia Sądu Rejonowego P.P. orzekał w okresie obowiązywania delegacji, która znajduje podstawę prawną w treści art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, który wprost wskazuje na możliwość delegowania sędziego *na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo czas nieokreślony*. Przepis ten obowiązuje w polskim porządku prawnym i nie stwierdzono jego niekonstytucyjności. Wbrew twierdzeniom skarżącego, odwołanie z takiej delegacji może nastąpić za trzymiesięcznym uprzedzeniem, a nie w każdym czasie bez zachowania okresu uprzedzenia (art. 77 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych). Nieporozumieniem jest odwoływanie się skarżącego do orzeczeń Sądu Najwyższego, dotyczących delegacji „na czas pełnienia określonej funkcji”, która to przesłanka nie zaistniała w przedmiotowej sprawie. Powyższe oznacza, że skarżący w żaden sposób nie wykazał, aby doszło do nieprawidłowości w delegowaniu sędziego, co miałoby skutkować bezwzględną przyczyną odwoławczą.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono zgodnie z treścią art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k., obciążając nimi skazanego.

WB

[a!].